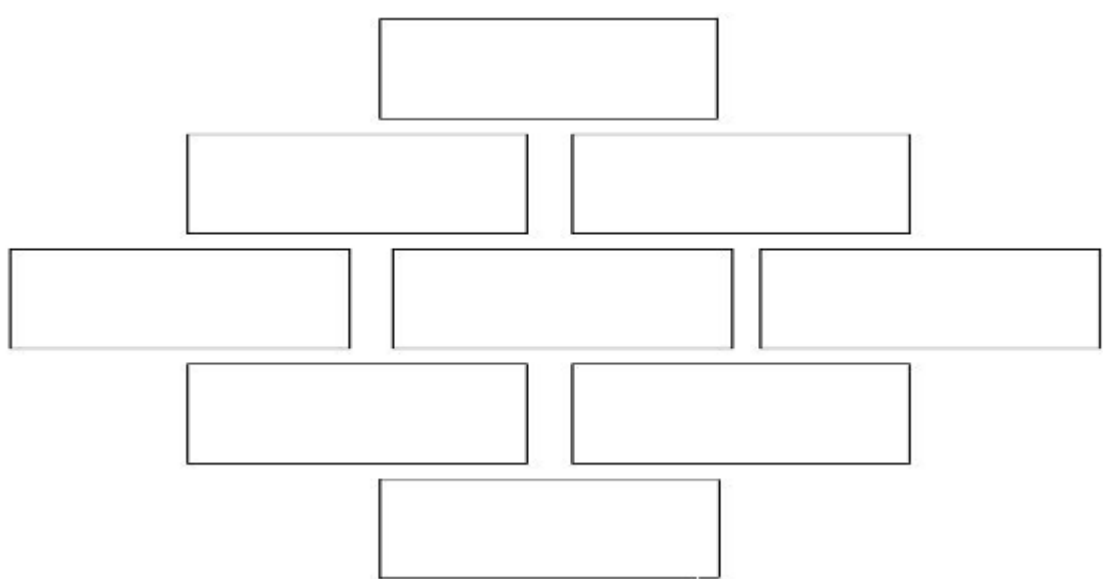

Wat zijn de belangrijkste gevolgen van de coronacrisis? Welke actie moeten we als eerste nemen om het klimaatprobleem aan te pakken? Wat is de beste locatie voor het schoolfeest? De werkvorm diamond ranking biedt je een hulpmiddel om in de klas aandacht te besteden aan vraagstukken waarop geen eenduidig antwoord mogelijk is.

Individuele diamond ranking

Bij een diamond ranking krijgen leerlingen negen of twaalf uitspraken, teksten, begrippen of foto's. Deze moeten zij in een ruit (diamant) rangschikken. Bovenaan komt het item te staan dat voor de leerling het meest belangrijk, interessant of waardevol is. Helemaal onderaan komt het meest onbelangrijke of interessante item te staan.

Je kunt ervoor kiezen als docent om na het invullen van de individuele diamond ranking een onderwijsleergesprek te hebben met de groep, waarbij je bijvoorbeeld de volgende vragen kunt stellen:

- Was het moeilijk om de items te rangschikken?
- Waar heb je over getwijfeld? En waarom?
- Met welke argumenten kun je je diamond ranking onderbouwen?
- Zou je andere items willen toevoegen? Zo ja, welke en waarom?

Gezamenlijke diamond ranking

Hierna leggen de leerlingen hun eigen diamond ranking uit aan een andere leerling. Zij onderbouwen hun keuzes met argumenten. Zorg dat de leerlingen aan het einde van de werkvorm overeenstemming hebben over de 'gezamenlijke diamond ranking'. Laat ze hun argumenten presenteren of opschrijven.

In de nabespreking kun je de volgende vragen aan bod laten komen:

- Welke andere argumenten heb je van medeleerlingen gehoord?
- In hoeverre hebben deze argumenten jou aan het denken gezet?
- Was het moeilijk om tot een gezamenlijke diamond ranking te komen? Hoe kwam dat?
- Hoe ben je te werk gegaan om overeenstemming te bereiken?

Wat is de meerwaarde?

In onze lessen komen complexe vraagstukken veelvuldig aan de orde. Denk aan armoede, verstedelijking, ongelijkheid, racisme, klimaatverandering, etc. (Daarover schreven we eerder [dit artikel](#).) Deze vraagstukken kennen geen eenvoudige en eenduidige antwoorden. Informatie hierover is vaak discutabel, gekleurd, aan verandering onderhevig of soms zelf tegengesteld. Dit soort vraagstukken worden 'wicked problems' genoemd.

Aan het einde van een les(senserie) over zo'n vraagstuk zou het mooi zijn om te kunnen zeggen: "dit is het probleem, en dit is de oplossing... wie had het goed?". Helaas zijn bij wicked problems altijd meerdere oplossingen mogelijk, waarbij het wel zo kan zijn dat sommige oplossingen beter zijn dan andere. De werkvorm diamond ranking laat leerlingen gestructureerd nadenken over goede en minder goede oplossingen.

Je kunt ervoor kiezen om diamond rankings aan het begin van een lessenserie te maken om de voorkennis / standpunten te peilen of juist aan het einde om te inventariseren wat leerlingen meenemen uit de lessen.

Al in 1973 beschreven Rittel en Webber tien kenmerken van wicked problems (Roberts, 2013):

1. Het is onmogelijk om een wicked problem volledig te beschrijven omdat je nooit alle informatie kunt verzamelen die daarvoor nodig is.
2. Omdat je altijd nog dieper kunt graven is de zoektocht naar een oplossing oneindig. Wel geldt: hoe meer tijd en moeite erin gestoken wordt, hoe vollediger het antwoord.
3. Oplossingen voor wicked problems zijn nooit goed of fout omdat persoonlijke overtuigingen van de onderzoeker altijd invloed hebben op de keuze voor de oplossing. De ene oplossing kan wel beter of slechter zijn dan de andere.
4. Het is onmogelijk om de oplossing van een wicked problem te toetsen. Daarnaast kan de oplossing op lange termijn zelfs het probleem negatief beïnvloeden. (In dergelijke gevallen zou men beter af zijn geweest als het plan nooit was uitgevoerd.)
5. Er is geen mogelijkheid om te leren via trial-and-error omdat elke poging serieuze consequenties heeft.
6. Wicked problems kennen vele (oneindig?) mogelijke oplossingen.
7. Elk wicked problem is in essentie uniek.
8. Elk wicked problem kan beschouwd worden als symptoom van een ander probleem. Zo houdt straatcriminaliteit verband met armoede, en armoede met ongelijkheid.
9. De oorzaken van een wicked problem kunnen op velerlei wijze worden verklaard. Afhankelijk

van de gekozen verklaring zal een oplossing gekozen worden. De persoonlijke overtuiging van de onderzoeker speelt hierin een grote rol.

10. Omdat de gekozen oplossing serieuze consequenties heeft, is fouten maken niet geoorloofd.

Daarnaast biedt de werkvorm diamond ranking een manier om ook minder complexe vraagstukken te behandelen in de les. Het biedt leerlingen een manier om overtuigingen, standpunten, perspectieven en/of waarden te vergelijken en te verduidelijken. De werkvorm laat zien in hoeverre de opvattingen in een groep overeenstemmen of juist verschillen. Daarmee vormt de diamond ranking een hulpmiddel om leerlingen te laten discussiëren of juist begrip voor elkaar te laten krijgen.

In de praktijk

De werkvorm diamond ranking is voor verschillende onderwerpen en vakken in te zetten. Hieronder een aantal voorbeelden per vak:

- **Maatschappijleer:** Een actueel vraagstuk is: 'Op welke onderdelen van de maatschappij heeft Covid 19 de grootste impact?' Onderdelen waar je aan kunt denken zijn baanonzekerheid, thuiswerken, inkomen, onderwijs, gezondheidszorg, mediagebruik en institutioneel vertrouwen.

Achteraf kun je leerlingen artikelen aanreiken waarbij de impact vanuit verschillende perspectieven beschreven wordt. Staan leerlingen na het lezen van deze artikelen nog achter de rangschikking die zij aan het begin van de les (gezamenlijk) hebben gemaakt?

- **Aardrijkskunde:** Zowel in onder- als bovenbouw is leefbaarheid in de stad een verplicht thema. Kies bijvoorbeeld negen foto's van wijken in een stad en laat leerlingen deze rangschikken van meest leefbaar naar minst leefbaar. Op basis waarvan hebben leerlingen hun keuze gemaakt? Hoe ervaren zij dit in hun eigen omgeving?

- **Biologie:** Bij biologie buigen leerlingen zich over de vraag welke organen het meest belangrijk zijn voor ons lichaam, en waarom. Wat is hun functie? Hart, lever, huid, longen, alveolair klier, maag, nieren, milt, beenmerg, dunne darm, thymus of lymfeknopen?

Je kunt ervoor kiezen om leerlingen vooraf expert te maken in een bepaald onderdeel en vooraf informatie over dat onderdeel aanreiken. Het maken van de gezamenlijke diamond wordt dan extra uitdagend.

- **Talen:** In het talenonderwijs kan de diamond ranking een mooie werkvorm zijn om spreekvaardigheid te oefenen, een discussie te starten of argumenten te ordenen.

Voorbeelden online

Klik [hier](#) voor enkele voorbeelden voor het basisonderwijs.

Op [deze](#) en [deze](#) site staan verschillende Engelstalige uitgewerkte voorbeelden online.

Heb je zelf een voorbeeld van een diamond ranking, of behandel je een vraagstuk wat hier mogelijk

geschikt voor is? Deel het met alle lezers in de reacties hieronder.

Literatuur

<https://robsegers.blogspot.com/2015/02/motiverende-werkvormen.html>

<https://adoc.pub/van-onderzoek-tot-lesmateriaal-european-values-education.html>

<https://www.geography.org.uk/Shop/GEOGRAPHY-THROUGH-ENQUIRY/9781843773375>